

ВІДГУК офіційного опонента

доктора медичних наук, професора **Загородньої Олександри Сергіївни**
доцента кафедри акушерства та гінекології НМУ імені О. О. Богомольця
на дисертаційну роботу **Федосюк Катерини Вікторівни** на тему:

«Оптимізація лікування жінок з аномальними матковими кровотечами в стані
хронічного психоемоційного стресу»,

представлену до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в
галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», що
подана до разової спеціалізованої вченої ради, утвореної при Національному
університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика МОЗ України

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи. В останні роки, незважаючи на обґрунтований науковий підхід щодо лікування аномальних маткових кровотеч, який є досить ефективний та результативний, проблема даної патології набула багатогранний характер, охоплюючи не тільки медичну сторону. На жаль, патогенетичні зміни в організмі жінки, які супроводжують вказану патологію, є достатньо комплексними, складними та потребують професійного індивідуального персоналізованого підходу доожної конкретної пацієнтки. Аномальні маткові кровотечі вже перестали бути питанням тільки для пацієнта та лікаря. Жінки потребують не тільки медичного оздоровлення, але все більше приділяють увагу покращенню їх якості життя.

Таким чином, не менш значимою постає і соціальна сторона проблеми аномальних маткових кровотеч. Це обумовлено цілою низкою чинників, які можуть впливати на регуляцію гіпоталамо-гіпофізарно-яєчникової системи, тим самим, приводячи до розладів менструального циклу різного характеру, зокрема, і аномальних маткових кровотеч. Серед таких факторів значну роль відводиться стресу, який, за даними різних досліджень, сприяє порушенню процесів функціонування менструального циклу і приводить до

різноманітних його порушень від аменореї до аномальних маткових кровотеч.

Саме тому, комплексне обстеження жінок в репродуктивному віці з аномальними матковими кровотечами в умовах хронічного психоемоційного стресу з врахуванням максимальної кількості патогенетичних ланок є актуальним та може сприяти не тільки усуненню гінекологічної патології, але і покращити якість життя пацієнток.

Враховуючи вище вказане, дисертаційна робота Федосюк К. В., яка присвячена важливому питанню обґрунтуванню та розробці оптимізованого комплексу заходів у жінок з аномальними матковими кровотечами, які знаходяться в стані хронічного психоемоційного стресу, на підставі визначення патогенетичних механізмів, є актуальною, і дослідження, проведені в цьому напрямку є перспективними як для теоретичної, так і практичної медицини. Комплексний підхід вивчення даної проблеми дозволяє оптимізувати лікувально-профілактичні заходи у даної категорії пацієнток.

Наукова новизна отриманих результатів. До основних результатів роботи, які визначають її наукову новизну, потрібно віднести вивчення чинників формування виникнення аномальних маткових кровотеч у жінок репродуктивного віку в умовах хронічного психоемоційного стресу. Встановлено значне поширення оваріальної дисфункції як причини аномальних маткових кровотеч при наявності стресу.

Наукове дослідження доповнює знання про гормональний стан, мікробіоценоз піхви, значення вітаміну D, залізодефіцитні стани та якість життя хворих з аномальними матковими кровотечами в умовах хронічного психоемоційного стресу.

Дисертантом розроблено оптимізований комплекс заходів ведення жінок репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами в умовах

хронічного психоемоційного стресу жінок та оцінено вплив даного лікування на якість життя хворих.

Практичне значення отриманих результатів. Дисертантом запропоновано для практичної діяльності закладів охорони здоров'я акушерсько-гінекологічного профілю сучасний підхід оптимізованих заходів ведення жінок репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами в умовах хронічного психоемоційного стресу. Ці заходи включають тактику ведення, яка враховує вивчення психологічного стану пацієнток, зміни гормонального статусу, мікробіоти піхви, рівня вітаміну D, феритину крові та якості життя. Отримано акти впровадження в закладах охорони здоров'я: комунальне некомерційне підприємство «Обласний клінічний перинатальний центр Івано-Франківської обласної ради», державний заклад «Прикарпатський центр репродукції людини» Міністерства охорони здоров'я України.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Проведено комплексне обстеження 100 жінок репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами та хронічним психоемоційним стресом, 50 хворих з аномальними матковими кровотечами без хронічного психоемоційного стресу та 30 практично здорових жінок без вказаних патологій. Ретроспективний аналіз базується на проведенні оцінки 336 медичних карт хворих репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами та 50 жінок без аномальних маткових кровотеч. Така кількість обстежених вказує на наявність достатнього об'єму матеріалу для виконання дисертаційної роботи та його статичної обробки, що дозволило підійти до виконання мети дослідження. Крім того, реалізації мети та чітко сформульованих завдань роботи сприяло комплексне обстеження хворих, яке включало наступні методи: ретроспективний аналіз – для оцінки особливостей соціальних, соматичних, гінекологічних, репродуктивних та етіологічних факторів виникнення аномальних маткових кровотеч у жінок

репродуктивного віку, загально-клінічні методи, психофункціональні методи – для аналізу наявності та оцінки рівня стресу та тривожності, інструментальні (ультразвуковий метод – для верифікації стану органів малого тазу), імуноферментний – з метою вивчення в сироватці крові концентрацій гормонів, вітаміну D, феритину, бактеріоскопічний та бактеріологічний – для дослідження мікробіоценозу піхви, анкетування – для оцінки якості життя та статистичний метод.

Дизайн дослідження є поетапний, свідчить по логічну послідовність виконання всіх етапів дослідження та обґрунтованість проведення наступного етапу, враховуючи результат попередніх.

Таким чином, наведені вище дані вказують на високий науковий та методичний рівень дисертації, репрезентативність вибірки, що разом із комплексним підходом використання сучасних методів дослідження та статистично обробки результатів дослідження дозволили зробити науково-обґрунтовані та достовірні висновки та практичні рекомендації.

Оцінка змісту та оформлення дисертації, аналіз її розділів.

Дисертаційна робота викладена на 204 сторінках (основний текст становить 157 сторінок) та включає наступні розділи: анотацію, вступ, огляд літератури, матеріали та методи дослідження, чотири розділи власних досліджень, аналіз та узагальнення результатів дослідження, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел (загальна кількість – 209, з них 64 – кирилицею та 145 – латиницею), додатки. Дисертація містить 32 таблиці та 33 рисунки.

У вступі дисертантом в достатній мірі обґрунтовано представлено актуальність теми роботи, вказана мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, описано наукову новизну і практичну значущість роботи, перераховано наукові публікації та форуми, на яких були представлені матеріали дисертації, наведено структуру роботи.

В розділ 1 автором викладено погляди вітчизняних та закордонних науковців на проблему аномальних маткових кровотеч. Розділ складається з чотирьох підрозділів, у яких автором розглянуто питання актуальності та стандартизації поглядів на виникнення аномальних маткових кровотеч в сучасних умовах, значення методів діагностики причин аномальних маткових кровотеч в тактиці ведення пацієнток, труднощі у вирішенні даної патології як соціальної проблеми на сучасному етапі, серед яких зроблено акцент на соціально значимі фактори регуляції менструального циклу, зокрема, значення стресу, а також сучасні підходи до ведення пацієнток з аномальними матковими кровотечами в репродуктивному віці. Дисертант продемонстрував, що добре орієнтується в сучасній науці, яка освітлює проблему, що досліджується. Позитивним є проведення аналізу нових протоколів професійних товариств з акушерства та гінекології з даного питання.

Розділ 2 “Матеріали і методи дослідження” містить два підрозділи. Автором представлено дизайн дослідження, наведені групи та підгрупи обстежених, критерії включення та виключення пацієнтів. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дисертаційної роботи Федосюк Катерини Вікторівни методично вірно підібрано сучасні інформативні методи клінічних, інструментальних досліджень, оцінки гормонального статусу, мікробіоценозу піхви, статистичної обробки медичної інформації. Обсяг клінічного матеріалу є достатнім. Все разом дозволило отримати достовірні результати. В розділі детально представлено стандартний та оптимізований підхід ведення жінок репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами в умовах хронічного психоемоційного стресу.

Розділ 3 присвячений ретроспективному аналізу медичної документації жінок репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами. При аналізі матеріалу дисертантом вивчено частоту структурних та

функціональних чинників виникнення патології та їх поширеність залежно від вікової структури.

Розділ 4 демонструє детальну клінічну характеристику жінок репродуктивного віку з аномальними матковими кровотечами з та без хронічного психоемоційного стресу. Проведено оцінку клінічних параметрів менструального циклу. Отримані дані щодо поширення факторів розвитку захворювання залежно від стресового навантаження свідчать, що при наявності хронічного психоемоційного стресу переважаючим фактором є функціональний розлад – овуляторна дисфункція, а у пацієнток без стресу – органічна патологія.

В розділі 5 представлені результати психологічних та лабораторних методів дослідження. Оцінка психофункціонального стану хворих вказує на підвищений рівень сприйманого стресу, психологічного та професійного стресу, низьку опірність до стресових ситуацій, а також підвищений рівень особистісної та реактивної тривожності. Заслуговують на увагу дані порушення гормонального статусу, концентрації вітаміну D, поширення залиодефіцитних станів, оцінювання мікробіоти піхвового середовища та якості життя у хворих з аномальними матковими кровотечами та хронічним психоемоційним стресом.

В розділі 6 проведено аналіз динаміки клінічних параметрів менструального циклу, психофункціональних показників – рівнів психологічного, професійного, сприйманого стресу, реактивної та особистісної тривожності, психофізіологічного стану, концентрації гормонів, змін показників мікробіоти піхви, показників психологічного та фізичного компонентів здоров'я на фоні різних підходів ведення хворих з аномальними матковими кровотечами в умовах хронічного психологічного стресу. Застосування удосконаленого автором оптимізованого діагностично-лікувального підходу дозволяє усунути маткову кровотечу та нормалізувати параметри менструального циклу. На фоні такого підходу відносно

стандартних заходів встановлено достовірно більшу в 2,25 рази частку жінок із низьким рівнем професійного стресу, 3,25 рази – низьким рівнем психологічного стресу, меншою кількістю осіб в 2,00 рази ($p=0,002$) з високим рівнем реактивної тривожності, 2,63 рази ($p<0,001$) – із залиодефіцитними станами, відсутністю пацієнток із дефіцитом вітаміну D та нормалізацією концентрації пролактину та кортизолу та покращенням якості життя у всіх хворих.

В розділ 7 дисертантом показано розгорнутий та поглиблений аналіз результатів дисертаційної роботи, які порівнюються з даними наукових публікацій останніх років. При цьому докладно описано актуальність, новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. В розділі повністю відображені та обґрутовані основні наукові положення, які сформульовані автором.

Висновки, наведені в дисертації, повністю відображають суть наукової роботи, є статистично достовірними, відповідають завданням та свідчать про досягнення поставленої мети. Практичні рекомендації можуть бути впроваджені в практичну діяльність системи охорони здоров'я.

У дисертації К. В. Федосюк на тему «Оптимізація лікування жінок з аномальними матковими кровотечами в стані хронічного психоемоційного стресу» не виявлено запозичань матеріалів інших науковців.

Повнота викладу основного змісту дисертації в опублікованих працях у наукових та фахових виданнях. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 10 робіт, в тому числі 6 статей у фахових виданнях України, та 4 публікацій у вигляді тез.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження. Результати дисертаційної роботи широко можуть бути застосовані в практиці лікарів акушер-гінекологів (гінекологічні стаціонари, жіночі консультації) та сімейних лікарів. Теоретичні положення дисертації можна рекомендувати до включення в лекційний матеріал та матеріал практичних занять для

студентів, лікарів-інтернів та лікарів курсантів кафедр акушерсько-гінекологічного профілю.

Недоліки дисертаційної роботи щодо змісту та оформлення.

Принципових зауважень щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи під час її розгляду не виникло. Проте, є наступні недоліки, які не зменшують наукову цінність дисертаційної роботи:

1. В розділі 6 підрозділ 6.3. «Аналіз змін гормонального гомеостазу, концентрації вітаміну D та залізодефіцитних станів» слід розділити, адже наведені патогенетичні моменти є окремими самостійними механізмами
2. В процесі написання текстового матеріалу є дублювання окремих цифрових даних, які наведені в таблицях.

В ході ознайомлення з рукописом дисертаційної роботи виникли наступні запитання до автора:

1. Яким чином, на Вашу думку, є зв'язок між якістю життя та комплексними патогенетичними розладами (залізодефіцитні стани, концентрація вітаміну D в крові та ін.), які Ви виявили у жінок з аномальними матковими кровотечами в умовах хронічного психоемоційного стресу?
2. Обґрунтуйте, будь ласка, значення вітаміну D для обстеження жінок з аномальними матковими кровотечами та хронічним психоемоційним стресом.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Федосюк Катерини Вікторівни на тему «Оптимізація лікування жінок з аномальними матковими кровотечами в стані хронічного психоемоційного стресу», яка виконана на кафедрі акушерства, гінекології та репродуктології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика МОЗ України під керівництвом доктора медичних наук, професора Чайки Кирила Володимировича і подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона

здоров'я за спеціальністю 222 Медицина, є завершеною науково-обґрунтованою дисертаційною працею, яка має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що вирішують задачу – обґрунтування та розробка оптимізованого комплексу заходів у жінок з аномальними матковими кровотечами, які знаходяться в стані хронічного психоемоційного стресу, на підставі визначення стресових факторів, психофункціонального стану, особливостей гормонального гомеостазу, рівня вітаміну D, заліза крові, мікробіоценозу статевих шляхів та впровадження комплексу діагностичних та лікувально-профілактичних заходів та підвищення якості життя пацієнток.

За актуальністю теми дослідження, високим практично-науковим рівнем, достатньою обґрунтованістю наукових положень, науковою новизною, отриманими результатами дослідження та висновками дисертаційна робота К. В. Федосюк відповідає вимогам п. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р., та Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина.

Офіційний опонент:

доцент кафедри акушерства
та гінекології НМУ імені О.О. Богомольця
доктор медичних наук, професор

Олександра Загородня

